

TIDEVARVET

den 10 januari 1931 innehåller:

Statistik och Jordbruk.

Ledande artikel.

Hunger genom överflöd.

Vad är historia?

Av Gilbert Murray.
(Ur The New Era).

P. J. Rösiö.

Till hans sjuttioårsdag av
Johannes Hallböck.

Vita Rosen

av Ellen Michelsen.

I Dödens väntrum och Nuets
dikter.

Bokanmärkingar av Elsa Wilkens.

Två roliga böcker.

Naima Wifstrands och Lili Ziedners
av Elsa Björkman-Goldschmidt.

En legend.

Av Elin Wagner.

Vad har hänt?

DET NYA ÅRETS BÖRJAN fylles av hotande arbetskonflikter. I Tyskland protesterar Ruhrdistriktens gruvarbetare mot den lönesänkning på 8 procent som arbetsgivarna beslutat. De hota med strejk på 300.000 man om inte det kompromissförslaget om medgift, 4 procent lönesänkning, blir antaget. I England pågår kolstrejk i Syd-Wales, där arbetarna strida för kortare arbetsdag med bibehållna löner — mot gruvägarnas bud: 11 åttatimmarsdag på 14 dagar med nuvarande löner, eller 12 sju och en halvtimmarsdag med sänkta löner. Bomullslävarna i Lancashire ställa i utsikt öppen konflikt — mot ett system, som kallas *anna flera vävstolar på en man*. Och i Sverige är strejk beslutad inom textilindustrin. Sedan avtalet av 1922 i fjol blev uppsagt av båda parterna ha förhandlingarna strandat. Arbetarsidan proklamerar strejk från den 7 jan. vid ett antal fabriker omfattande c:a 8.000 man. Arbetsgivarna svare med beslut om 10 procent lönesneducering från den 15 jan. vid de fabriker där arbetet pågår. Efter detta anså sig arbetarna tvungna att utvidga strejden.

Man får enträget hoppas att socialministerens konferens med parterna, som tillkännagavs på onsdag, får ett lyckligt resultat, så att det tvåvecksd strejdet, strejk och lock-out, inte skall behöva tillripas.

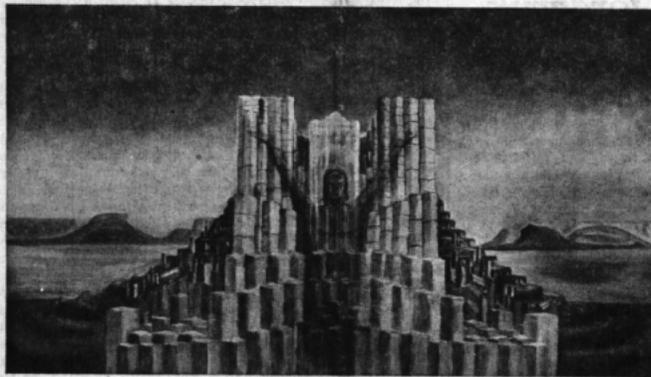
I NOM RUNDA-BORDS-KONFERENSI I LONDON har man också kommit fram till en kritisk punkt i frågan om den indiska självstyrelsen. Här stå inte endast Indiens krav mot Englands, de engelska parterna äro sinsemellan söndrade om vilken grad av makt som skall medges Indiens regering.

De årliga överläggningarna människor emellan bli satta på hårda prov under striden mot fördomar och gamla system.

Utgången är ödesdigert och i detta fall av allt att döma nära förestående.

Islands unga konst.

Av Ellen Hagen.

Den första lovsången. Efter målning av Einar Jonsson.

Den första lovsångens grundtanke är enligt Gudmund Finnbgosons ingående analys av diktar-bildhugaren Einar Jonsson — smyndskald heter det på hans eget språk — den, att kristallformationen var det första tecknet till liv på jorden. Ett slags tempel av basalt,

byggt av naturen själv, har i sin inre pelare av kristall, som mottar solens första hälsning. Kristallens reflex är så dens första lovsångens, framkallad av solstrålarna, den gudomliga härlighetens uppenbarelse och samtidigt ett varsel om vad livet skall bli på jorden. Därfor

skönjes människogestalten redan i denna kristallens första reflex.

Men att förstå ett konstverka grundtanke, fortsätter Finnbgoson, är blott begynnelsen till den fulla förståelsen av detsamma, som uppstås blott på sympatiens väg genom bildens eget språk, ej översärligt på (Forts. å sid. 5).

Vad är Historia?

Av Gilbert Murray.

Historia är människans försök att ur det förgångna hugfåsta det som verkligen betytt något. Ur den oändliga mångfalden av händelser, som för varje minut utspelas och glömmas, utväljer historien några få berättar om dem, studerar deras orsaker och låter generation efter generation lära sig dem.

Hur väljer historien? Ursprungligen är det sannolikt den instinktiva mänskliga minnet som gömmer somligt och förgätor annat, eller minns delvis och diktar resten. Så kommer den samvetsgranne historikern och jämför och berättigar. Men för det mesta godtar han det urval som redan gjorts.

Vilket fasaansfullt urval är det inte! Att läsa folkens historia är ett fruktansvärt möte med brott, elände och allt behärskande självskicket. Man måste fråga sig om människosläktet verkligen står så lågt. Verkligheten är den, att den gångse historiskri-

ningen väljer sitt material efter alldeles samma principer som de ledande nyhetstidningarna. Ett brott är nyheter; en strid är nyheter; en olyckshändelse, en skandal, en tragedi är något slag av nyheter. Men hederligt verkamt människoliv är alldeles inte nyheter. Vidare är den gångse historiskrivningen precis som tidningarna intresserad av ögonblickets publikuccer: en kejars, en filmstjärna, en mördare, men är alldeles inte intresserad av händelser eller människor därfor att de verkligen äro intressanta eller verkligen betydelsefulla. Det mesta av allt viktigt, skapande arbete i världen, de flesta av alla verkligt intressanta tankar och människoliv ignoreras fullständigt av tidningarna och av historikern.

Finitills, grovt taget, har historien mest ägnat sin uppmärksamhet åt krig. Kriget har i historiens ögon föllit det ojäviga utslaget om en na-

tions värd: en besegrad nation, en olycklig general skrevs upp av historien som mindervärda. Erövvraren var hjälte och fick sin staty. Krig var vägen till frihet. Krig var den yppersta metoden att upphäva orättvisor. Det var höjdpunkten av mänsklig kraftutveckling.

Sannerligen, historien måste värdera om sina värden. Hon måste försöka bli varse det som är verkligen betydelsefullt, verkligen intressant, det som när kriget är borta, kan inspirera människor till samma hånglivenhet och självuppföring som kriget kunnat. Vi kan ännu inte klart urskilja de ting som skall måkta detta. Men vi kan se på vilket område de måste sökas och finnas: i hjälpen mellan människa och människa, mellan folk och folk, i samarbetet mellan andar och viljor för att möjliggöra allt högre mål för mänsklig strävan.

SLOTTSTHÉ

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HOGLANDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPADASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN.

konsum

gröna bilar med goda bullar

Ledstjärnor.

I en barnkamare på landet målade Harriet Löwenhjem för tjugu år sedan, på den vita väggen ovanför dörren, de tre vises människans ankomst till Betlehem. En elefant, en kamel och en häst hade burit dem på deras långa vandring, och tre tjänare följde dem. Den sista hade en negers sorgsna milda ansikte och hans stora händer släpade nästan i marken vid de trötta stegen. Men vid krubban satt Maria och Josef, som var på väg till brunnen efter vatten, kastade en nästan ogillande blick på det främmande följet. Över allt detta lyste en solrosig himmel med lätta gröna moln.

— Haha, tänkte barnen, med barndomens skadeglädje gentemot de äldre, när de erappas med ett misstag.

— Vad skall hon nu ta sig till? När hela himlen är gul kan det inte synas någon stjärna här den. Tänker hon göra den röd eller skall det inte bli någon stjärna?

Men en stjärna skulle det bli, annars hade de visse männen inte kunnat hitta fram. Målarinnan tog en kniv, skrapade bort färgen från en liten femuddig fläck och där lyste den vita stjärnan, klarare och starkare än hela den österländska himlens prakt.

Harriet Löwenhjem visste nog vad hon gjorde. Ty stjärnorna, som människor vandra efter, äro inte alltid flammande och praktfulla. Det kan lika ofta vara bara ett enda litet ört, en fattig människas försörjning eller en tanke i ensamheten, som blir vår ledande stjärna. En liten trändande punkt, som inte låter sig släckas.

Nu är julens sista helgdag firad. Trettondagen, som har lärt oss vad en ledstjärna är.

Ett helt dygn togo de himmelska makterna på sig för att förbereda den värdigt. Snön föll och höll, glimmande, skimmerande, mjuk och ren som en barnsigd bölja. När trettondagsmorgnens bleka sol lyste fram, var hela världen, ända in i stadens svartaste gränd, vitljudad som till en helig fest. —

Nu är kasta vi stackare våra släckta julgranar på sopbögen och stirra fram mot en rymd av tio mörka veckor utan en enda extra helgdag för oss att sova på.

Som om det nu skulle vara slut! Att följa en stjärna är inte så lätt. Nog kan den vandrigen ge möda och glans åt ett kort år. Det gäller bara att bestämma sig, och fatta stjärnan klart i sikte.

Den ene kanske vill göra någon av samhällets stora frågor till det nya årets innehåll, jordfrågan, nyheterstrågan, arbetslöshetsfrågan. En annan kan låta sin fullkomning för det arbete han redan fått, bli sin ledstjärna, eller strävan för att en människa, som står honom nära, skall få det bra. Till sist blir det kvar en stor sak, av vilken de andra bara äro olika sidor: Solidaritet. Och den fordrar många mil i öknen. Först en allt-omfattande mänsklighetens solidaritet, som börjar med att man inte kastar spårvagnskvitton i trappan till städskans förtret eller fuskar med arbetstiden eller lurar sin omgivning med dåligt humör, och som slutar med en dånande opinion mot de konstgjorda gränserna mellan länder och folk, tillgränser och försvarsgränser, det oönskariska tänkesättets mest aktuella triumf.

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Ellin Wägner,
Elisabeth Tamn,
Ada Nilsson,
Honoria Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr. Stockholm.
Tel. N 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Anéns Advokatbyrå

Inneh. A. Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L. Vattug).
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM.
Specialitet: Familje- och arvsrätt,
Brottsrättingar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfördrag.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNGSÅTAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

TANDLÄKARE

Tandläkare

Folke Jakobsson

(Mpd. av Sveriges tandläk.-förening)
Sturegatan 10 (blina, av Humlegårdsg.).
Mottagn. enl. översen. pr. tel.
O. 503. 4 tr. (hiss).

Eldbegängelsen

vinner med varje dag erkännande i allt vidare omfattning som den bästa formen för förvandlingen av de arvidnas stoft. Närmare upplysningar om eldbegängelsen lämnas avgiftsfritt å

Svenska Eldbegängelseföreningen

Stockholmsredovisnings Byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss)

vid personligt besök eller på telefon Norr 22 80, vardagar kl. 10-16, lördagar och helgdagsaftnar kl. 10-14.

Föreningen utger egen tidskrift: *Jgnis*, ombud för alla eldbegängelsevänner. Sändes franko kr. 1.50 pr helår.

Olga Elmdahl

MODEMAGASIN

Kungsgatan 1, Tel. 108 51

STOCKHOLM

Badinrättningen

Tel. Sö. 330 56

" " 48 67

Publicerad 1875

Södermanns Träff- & Badinrättning

Badstugugatan 4

Den 10 jan. 1931.

Statistik och jordbruk.

K. M.: har utfärdat kungörelse om inventering av landets vete- och rågförråd. Varje jordbrukare i Svealand och Götaland, som brukar mer än två hektar åker skall före d. 4 febr. lämna uppgift till vederbörande magistrat, stadsstyrelse eller landsfiskal dels om storleken av sin veteareal, dels om den areal, som för 1930 och 1931 års skördar blivit besädd eller skall bli besädd med vete och råg. Det skall även uppgivna, hur stor 1930 års skörd av råg och vete blivit, hur densamma blivit använd samt vilket förråd av vete och råg, som finns inmellanlagrad d. 1. febr. 1931. Likaledes skall var d. 1. febr. 1931, korn, råg, vete, mjöl och rågmjöl. Uppgifterna skall sedan sändas till Statistiska Centralbyrån.

Har Statistiska Centralbyrån fått blodad tand genom folkräkningen, så att den vill ta sig an ännu ett vär, visserligen inte så rikhaltigt i avseende på personhistoriska upplysningar, men omfattande ett väsentligt större antal miljoner korn! Eller är detta den mycket omtalade "bjälpen" åt jordbruket. Vi läste för en tid sedan, att det konsultativa statsråd, som blivit särskilt tillsatt med tanke på genouffrandet av stödjande åtgärder till jordbrukets frömma, nu entledigats, sedan dessa åtgärder vore så gott som slutförda. Det var det med en viss förvägning, man erfarde just vid en tidpunkt, då jordbruket är bekymmersammare än någonsin. Men jordbruksdepartementet har påtagligen inriktat sig på teoretisk verksamhet och avstått ifrån praktiska åtgärder för jordbruket eller jordbrågens lösning, vilken senare betingar en klar politisk ståndpunkt.

Spannmålsinventeringen, som påminner om krisiden, har tillgripits, därför att inmalmstvängt inte visade sig vara det förlösande ordet. Det har gynnat storbrukarna för tillfället, men att med tvångsmedel ingripa i den naturliga utvecklingen av tillförsel och efterfrågan och fastställa en konstlad prisättning, går inte i längden, ej heller avhjälper det orsaken till missförhållandena. Det mest anmärkningsvärda med spannmålsinventeringen är, att den infört ett nytt moment i det byråkratiska och statistiska pappers- och skrivardömet. Man skall nämligen här inte endast deklarerat för vad man har gjort och det som finns och är. Nu skall man därtill lämna uppgift om, vad man ämnar göra och kommer att få. Man skall sitta om kommande skördar, man skall svara för hur vintern kommer att gå fram över den hösttända brödsiden och hur mycket värmete man finner lämpligt att sätta i vär. Det är fantastiskt! Äro Sveriges jordbrukare redo att avge sådana Brageböcker? Och kunna de i så fall hålla dem!

Hunger genom överflöd.

I veckans söndagsnummer av Soc.-Dem. såg man tvänne bilder, båda från Amerika. På den ena dignar en yngling omkull å svält på öppen gata, på den andra skyfflas torr och bra vete i stället för kol in i en ugn såsom det billigare bränslet. Bilderna tala ett hemskt och förvirrande språk. Man har tyvärr ingående anledning att betviva deras riktighet.

Man läser ävenledes i det i veckan hitkomna numret av den amerikanska tidskriften *The New Republic* hur ledarna för de amerikanska kommunisterna, mr. Foster, inför den parlamentariska kommitté, som tillsatts för undersökandet av kommunisternas verksamhet inom U. S. A., oemotsagd, som det synes, konstaterar att spå gatorna i varje större stad falla arbetare dagligen omkull och dö av svält och umbändan. Varje tidning innehåller ständiga meddelanden om självmord på samma grund. — Vad är, säger mr. Foster, anledningen till miljonerna amerikanska arbetares svält, elände och bekymmer? Är det på grund av att någon stor nationell olycka förstört föda, hus och hem? Nej, tvärtom. Miljonerna arbetare måste gå hungriga, därför att det finns för mycket vete. Miljonerna arbetare måste gå utan kläder, därför att varuhuset äro överfulla av allt, som behövs. Miljonerna arbetare måste frysa, därför att det finns för mycket kol. Det är den logiska konsekvensen av det kapitalistiska systemet. —

Man måste medge att det är en försvarlig tankeställare, som mr. Foster ger. Svältande människor finns på många jordens platser. Även om det ej längre årligen dörmiljonerna av svält i Indien, som på 1870-talet, så är det många nog. Och hur många i Kina? Och hur ha vi det här i Europa? Arbetelösheten ökas obarmhärtigt, miljon efter miljon sjunker ner under existensminimum.

Hur ha vi det i vårt eget land? Vi ha arbetelösa, även om de ej falla ner på gatorna och dö av svält. Kanse inte ta livet av sig. Vi eida väl ej upp det osalbara vetet. Jag tror ej heller att mjölk slås ut i prisreglerande styfte. Men helt befriade från problemet hunger genom överflöd äro vi ändå icke. Inmalmstvängt håller visserligen undan andra länders överproduktion, men alla lantbrukare få ändå icke sälja sin säd.

Och alla människor få icke äta sig mätta.

Det ligger så nära till hands att yrka på att det allmänna, som sörjer för så mycket av livets nödort för oss, också skulle se till att varje samhällsmedlem vore tillförsäkrad exempelvis en kaka bröd och ett mått mjölk per dag.

Hälsovårdsnämnden inom varje kommun är enligt § 1 i Hälsovårdsstadgan skyldig att verka för synnig och lätt tillgång på gott vatten och att sända bostäder beredas kommunens inbörävarer. Borde icke tillgång till den mest elementära födan, bröd och mjölk, bli omnämnd i samma paragraf.

Men låt oss för all del icke tro att detta blir annat än det yttersta värdet till förekommande av den bittraste nöd. Som sådant vore det dock berättigat. Och kunde denna åtgärd bidraga till att bereda större och berättigad åtgång för jordbrukets produkter, vore ju detta också riktigt.

Låt oss dock icke för ett ögonblick tro att jordbruket i längden vore hjälpt härmed — även om all slags berättigad jordbrukning måste anses riktigare än lagring — lika litet som arbetelösheten vore i minsta mån avhjälpt.

Hur var det icke i Rom en gång? Man gav folket bröd och olja, man skaffade från Egypten eller någon annan av rikets kornbodar det nödvändiga sädessförrådet till den lösa befolkningen i Rom och andra större städer. Men det förde aldrig denna befolkning ut ur dess nödläge och det löste icke den romerska jordbrågsfrågan, som kanske mer än det s. k. sädoförbruket bidrog till det romerska rikets fall. Ty detta uppköpande gynnade framförallt det stora, expansiva jordbruket, bedrivet med så billig arbetskraft som möjligt, slavar eller tvångsarebadorer. Gracchernas försök att framskaffa mindre jordbruk, varigenom ett större antal människor skulle kunna livnära sig direkt på jorden, spades bort, då dessa småjordbrukare fick rätt och möjlighet att åter, med skenbar vinst, sälja sin jord. Kvar fanns till det romerska rikets fall ett arbetslösa på städernas gator och ett extensivt jordbruk, tygt av orimliga skatter, till sist så litet lockande till arbetsfält, att jordbruket bygger efter jordbrågsbygd lades öde.

Ett uppköpande även i vår tid av jordbrukets alster genom det allmänna skulle endast för tillfället gynna storgodsen precis som utförelsevisen och inmalmstvängt gjort. Och arbetslösheten skulle knappast minskas.

Det är ökad köpkraft och ökad produktion som skall bringa oss ur nödläget, och det ångsliga snåländet på arbetslöshet och understöd är säkert ingen god ekonomi. Man måste våga språnget ut i frihandlen, som verkligen skulle sänka priserna och göra möjligt för flera människor att köpa vad till livets nödort för. Och detta skulle sänka produktionskostnaderna också för jordbruket.

Men vad jordbruket beträffar, måste också ett nytt skattsystem uppmanas, i stället för att avskräcka, till intensivare skötsel och utnyttjande av alla möjligheter, och en ny form för aganderätt skapa brukare, småbrukare, av dugligt folk, även om de icke äro kapitalister. Så skulle långt flera kunna bli producerer och konsumenter i samma person.

Taggträden och stenmuren.

Vackert är det landskap där jag bor, vackert av Vår Herres hand. Men sin ädla och förnämliga karaktär får det till stor del av de vildliga stenmurarna som löpa långa åkrarna. Dels ha de sin egen måttiga grå skönlighet som om samrarna upplivas av den försjömsamma växtlighet som söker sig till stenen. Dels äro de ett välgätt vittnesbörd om vad de gamle dögo till, en erinran om den möda med vilken de beredde jorden för dem som skulle komma efter dem.

Om det fölle någon in att gå in på kyrkogårdarna och ta med sig gravvårdarna för att besta dem i papper på stenrossen och sen lägga dem i vagnarna stoft framför bussen och svagrickskullen, så skulle detta troligen anses som ett helgerån. Dock äro stenmurarna, som vår tids Moloch nu börjat tugga på, långt mera värtaliga och personliga minnesmärken än vad stenhuggerfirmornas enkla stene kunna vara.

Det är ofrånkomligt att en ny tid måste gå fram över landskapet och löpa det efter sin behov även med vissa offer av idyller och skönlighetsvärden. Men det är synd om en generation för en fids skuld låtes otvungit härja med det som inte bara är dess egendom utan även gångha släkters och kommandes. Det är mycket bra att välgätt förbrättras och underhålls, men det finns andra intressen i världen som böra vägas emot lastbilchaufförers, gentlemannachaufförers och vägstyrelsernas. Och därför att de stora trälekederna måste rätas och breddas, är det väl inte nödvändigt att med raseri tasta sig över den minsta lilla kura i en häradsväg, fälla sköna gamla träd och riva ner de stolta stenmurarna till marken.

Kan man tänka sig något mera orimligt än ett taggträdsstängsel kring en åkta, god och vänlig svensk gård? Nej, men orimligheten har börjat uppträda. Man kan inte begära att vår tid ska ha kraft och material till att hägna med gårdsgrädd och stennur som skedd förr. Markägaren har mycket större sträckor att hägna nu sedan grändarna komma bort, och han får se till att få det blött och furt. Men att införa taggträden är oskickligt och borde förbjudas. Taggträden var krigsårens symbol, den bör inte till i fredstid och i Småland. Vi vilja inte ha den som nittonhundratalets motsvarighet till adertonhundratalets stennmur, det är ortivritt.

Den första gång jag såg ett sådant taggträdsstängsel mitt inne i landskapet, hängde det fullt av vita uttappor på taggarna. Så okunniga och förtroende-fulla hade fären varit, att till de sin ofärd välg att förena. Men vi måste komma ihåg att även fären, fåglarna och barnen ha rätt till att leva på denna jord, den är deras, även om de ej ha fasta vid tinget på den.

Det är inte bara vår tid som är vandalsisk. När tillräckligt många kyrkor voro nedrivna och dess snieder undslängda till samman med stäpportar, husportar och andra oersättliga minnen av gammal dyrbar konst, då vaknade vi upp här i Sverige och fingo en institution som satte en damm för det själväriska handskandet med kulturvärden. Den räddade in alla ångbanen på kyrkvindar och över

Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur

(S. K. C. F. K.)

Riksmöte i Stockholm

Söndagen den 18 januari 1931 kl. 13 i Idrottshörsbundets lokal, STROMSBORG.

Kl. 13. Stadgeenliga förhandlingar och val.

Kl. 14. Diskussion: **Idrottsplaner och kvinnlig skoldrott.**

Inledare: Borgarrådet **Oscar Larsson**; Gymnastikdirektör **Ingrid Fischer**, Gävle, ev.; Rektor vid Stockholms allmänna läroverk för flickor **Justus Lundberg**.

Icke medlemmar äga tillträde till diskussionen mot en avgift av 50 öre.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk politik och kultur.

Redaktion: **Ernst Barany**, **Leif Björk**, **Bengt Helger**, **Yngve Kämpe**, **Arnold Lundgård**.

Prenumerationspris 3 kr. pr helår.

Postbox 433.

Postgiro 2847, Stockholm.

P. J. Rösio.

Till hans 70-årsdag.

Folket skall döpas i eldfi. Orden är naturligtvis hämtade ur Rösios Revolt, denna underbara bok med sitt originella språk, på vilket han finner utlösning för sin själss patos. De skulle kunna sättas som överskrift till Rösios livsverk, ty med hänförelsens eld älgande i sin själ gick han ut till sina landsmän för att föda samma eld i deras bröst.

Frågar man någon vad det var, som satte hans själ i brand, så svaras genast: den svenska jorden. Och frågar man vidare, för vad han ville entusiasmera sina åhörare, så blir svaret lika visst: för den svenska jorden och dess rätta brukande.

Detta är sant, men det är ej hela sanningen om Rösios insats. Det är sant, att han älskade jorden som väl knappast någon av sina samtida, att han lidit av att se sin missandlad och vanskötlit eller liggande där brukad och ofrukbar, väntande villiga armar, som kunde ta den i bruk. Det är sant att han förkunnat jordens evangelium, så som ingen annan, att han trott på den svenska jordens förmåga ej blott att giva oss mera ölgång och bättre föda än hittills, utan också på dess underbara välskapskraft för trötta och bröga själar. Rösio viltade icke blott ekonomisk utan även andlig hälsa för nationen, om den blott ville lära sig förstå att vända åter till jorden, om det så och vad blott några kvadrater trädgårdspåsar, som kunde bestås af den jordlungrige.

Han har avlyssnat jorden dess hemligheter som ingen annan, han har sett poeten i jordbrukarens gärning, då andra endast fick sikte på prosan. Han har gissat slöheten, trögheten, olämsret och det slappa låt-gå-systemet, när det gällde jordens skötsel, så som ingen annan gjort det. Den som hört honom vid

havsd inventerade och samlade de överhuvud återstanna.

Det råder väl ingen tvekan, att vi en gång får en akademi för landsvägskörkar, stannarur och halvsekulära ekar, men när?

Det finns trakter avorra Skåne, där redan de gamla stannarurna mött sidsa att göras till makadam på de nya tillvägarna. Nu är det alltså lika nära för vägstyresnen där, och den måste finnas på andra utvägar. Att plöcka ner murarna är alltså ingen slösiglig lösnings, endast en temporär sådan. För eller seare måste man finna på ett annat sätt att lösa frågan om vägnederhållet. Kunde det inte gå för sig att göra det, inom våra faders minnen vore helt skändade och stiplånade?

Deviner.

en av hans många korta kurser landet ruot — då han kunde tala i fyra timmar och ha sina åhörare med sig ömsom i skratt, ömsom i talar eller tråk — han glömmet det aldrig.

Vad var det som fångade så starkt? Ja, det var icke blott språket, som var hans lydisa redskap, som han formade vackert, klängskönt, kraftigt eller mjukt och smekant, allt efter som det hövdes. Det var icke heller allena det originella greppet på ämnet eller att han aldrig höll tväna föredrag lika, och alltså vaktade sig för att upprepa sig själv. (Om faran härav samtalade Rösio ofta en gång, då vi i en hel dag hade sällskap på läget.) Men det var själva personligheten och den varma hänförelse, som ord och gester och blickar utstrålade, som kanske grep alla mest.

Personlighet och äld först och sist! säger Rösio på en annan ställe i Revolt. Sådan var han på talarstolen och sådan är han i sina skrifter: *Personlighet och äld*. Folketalar i vaalig, vulgär mening har Rösio aldrig varit. Han försnådde trösk, men han talade så att han blev förtädd och lyfte åhörarna upp på det förklarings berg, från vilket han kunde visa dem jordbrukets skönlighet och härlighet. Jag kanske skulle säga *småbrukets* stället. Ty det var nog det han tänkte på, när han arbetade för en jordbrukets rensans i vårt land. »Småbruk! Öändligt dyra ord! *Da famnar allt!*» säger han på ett ställe.

Men skulle småbruket skapas av den rensning Rösio önskade, så tarvades *upplysning* och nu kommer jag till en annan sida av Rösios arbete: hans *skolprogram*. Jag kan endast antyda det. Läs själv därom i Revolt! Men det är icke blott yrkesutbildning han kräver, utan *allmänbildning*. Han önskar en skolvärd, som bra mycket närmar sig den skola, som för några år sedan stitscerades i Tidevarvet under titeln *Människoskolan*. En personlig skola alltså och personligheters. Sådan var den skola han själv övde i många år. Där var både personlighet och eld.

Kanske ligger till sist Rösios största insats där, att han, mitt i en nivellerande tid varit sig själv och varit det fullt och helt. Och när en person av hans resning, med hans hänförelse och tro på människorna och jorden och med hans dyga kärlek till svenskt land och svenskt folk, sig själv genom ett långt liv, då sätter det spår i utvecklingen, spår som sent skola utplånas.

Johannes Hallböck.

Vita rosen.

Liksom Bunny Ross är Upton Sinclairs olje-bok, så är Rosa Blanca, Vita Rosen, B. Travens. Det är åter Mexiko hans skildring, och åter är hans ämne pennings fruktansvärld makt för människan. För penningen är intet på jorden odämligt eller heligt. Icke Nabots vingård, icke den fattiges enda lamm.

»Det finns icke den jord i universum, som icke jag kan få», det är uttalandet, Mr. Collins stolta förklaring, när man meddelar honom, att indianen Hacıntos ferm icke är till salu för något pris.

Mr. Collins är direktör i Condor Oil Company. Condor Oil är ett milliardföretag med förljusträster i miljoner. Det har sitt huvudställe i San Francisco och äger all Mexikos oljekräfta jord. Bara en enda stia pärla fattas i Condor Oils familjesyfte: La Rosa Blanca, indianfarmen, det livfulla, lycksaliga, hemmet och paradiset för så många primitiva men oskyldiga och lyckliga människor.

Travens skildring är striden mellan det stolta lilla samhället, Den Vita Rosen, som endast begär att få vara i fred och ligga på samma lilla jord, det sedan århundraden legat — och Condor Oil, världsträster, milliardbolaget i olja. Det är kampen mellan indianen Hacınto, mannen med de gammaldags hederliga sederna, för vilken ansvaret för de efterkommande är det största av allt och den fullkomligt skrupelrika bolagsdirektören Mr. Collins, svärlande av makt och utan annat mål i livet än högre utdelning på sina aktier, vilket betyder flera lyxlihar, flera lustjakter och flera hålländer! — Travens förra böcker ha utmärkt sig genom en hård och dystyr person, därifrån all sentimentalitet var fjärran. Sentimentalitet är även förra boken, men orden skälvas ut av värme och ömhet, och den hårda tonen darrar vekt. Rosa Blanca är Travens älskade, hans ögonsten. B. Travens, denne omlände vägabond, som ingenstans hör hemma, denne bisarre prolektardiktare, som ingen vet vem han är, synes ha sitt *shem* här i en indianisk hacienda, där rester av ett fordomtida matriarkat-samhälle ännu lever kvar, där alla iör jämbördiga och alla ära och äkta varandra.

Skildringen av denna indianfarm, som på mexikanska kallas hacienda, är det vackraste. Traven ägnar åstadkommit. Detta lilla indianfolk äger allt vad varje människa borde ha men ingen besitter: glädje, lycka, (örn)smähet, lugn, livsrekterhet, kärlek, poesi, konst, religion, gudom och paradiset. — Det är en underbar scen när indianen Hacınto visar tillbaka Mr. Collins guldseckar. »Vad ska vi med det?» säger han. »När det är slut ha vi ingenting kvar. Men jorden hos är evig.»

Härn Hacınto och hans livjuviga stycke jord förlorlitas ut i den iuivda djungeln, d. v. s. bakom kuldsikerna hos det mäktiga Condor Oil. Som en nationalekonom av facket synar Traven det kapitalistiska systemet i sömnamna. Han skildrar kerik och högkonjunkturer, förklarar bankostamorn uppstått och berättar om de katastrofer som bryta ut

Över mänskligheten bara därför att ölgra enskildas egendom hotar att förärligta sig. Det är Mr. Collins som är huvudfiguren i denna följel. Han är medlem av generalstaben för den amerikanska nationens ekonomiska liv, han är årslönad på 300,000 dollars men lever alltid i svåra penningbelyskymmer. Mr. Collins måste då och då skänka baptisterna en ny kyrka, champagne och de franska kläderna är dyra i Amerika, särskilt nu efter förbudet, och hans fyra hålländer ha stora fördingar på livet. Var och en måste ha en lyxli, och till lyxlihen hör chaufför, garage och lyxli. Den förrnämsta av *damerna*, Betty, har desutom begär till sin svästy ljustyck, bredvid vilken engelska kundens dito ter sig som en fiskarskuta. Betty är, som synes, mycket. Men en oljedirektör kan icke undvara något av det: han skulle göra sig löjligt i klubben, och han måste dessutom bevisa för sina värm, att han står i sig tulla mannafrukt! Med ett ord: 300,000 dollars i rökpoten för Mr. Collins inte till saltet i soppan en gång.

Ur dessa svårigheter ter sig endast en utväg: mera profit, mera pengar. Mr. Collins öga faller på Vita Rosen. För Betty's lustjakt måste Vita Rosen ofras. — Men Vita Rosen har sagt nej. Indianen Hacınto har sagt nej. Indianen Hacınto måste alltså brä. — Så följer en scen som kunde varit hämtad direkt från de yttersta dagarnas Finland. Hacınto hämtas på bil och får under färden ett så kraftigt slag i hjässan att han sjunker ihop. Bilen kör ett par gånger fram och tillbaka över hans kropp. — Ett tåsk köpekontrakt sältes upp. Vita Rosen är i Mr. Collins hand och Betty får sin yacht. Vita Rosen, den lyuva, där kärlek, vishet, godhet och poesi bodde, blir nedslad, nerofad, nedrött, kvalmig och nedsmutsad. Den utspry olja, olja, olja. Människokroppen rann ut i brunarna eller dragas i i den löpande stålverken. »Vad blir vi oss om människan? Det viktigaste är oljan.»

Ellen Michelsen.
B. Travens: Vita Rosen. Axel Holmströms förlag, Stockholm. Häft. 4: 25.

Äntligen.

Kungliga Skolöverstyrelsen förmanar visserligen, att något behov av upplysning och vägledning på åskt-livets område icke finnes vad botten-skolan beträffar. Detta hindrar dock icke att det snart sagt dagligen inlöper vittnesmål från högst olika delar av landets folkskola, som tala ett helt annat språk. Man tycker icke att det är bra som det är, men man vet ej vad som skall göras. Helst att någon utifrån skall komma och hålla ett föredrag, och så ha man åtminstone *gjort* något. Men hur litet är icke det. En tillresande föredragshållare kan vara aldrig så välmärande, det kan ändå rådgå genom ett enda föredrag ersättas, men om under hela skolgången helt

Prenumerera på Tidevarvet

I fyll på närmaste postkontor en prenumerationsblankett

Eller om Ni föredrar Tidevarvet direkt i korbånd från expeditionen i fyll postgirobokstav. Vårt postgiornummer är

1544
Pris: helår 6:— Kr.
halvår 3:— Kr.

omärkligt skall inrypas vid de mest skilda tillfällen, inrypas i upplättning och uttrycksallt om vad *axel* livligt angår.

Det är lärarkären själv som måste sättas i stånd härlit. En ovärderlig hjälp har den om lämpliga läroböcker finnas. När man i botenskolan undervisar om människokroppen och dess normala funktioner har i läroböckerna helt enkelt ej förplantningorganen och deras förtäringar funnits med. På ett lämpligare sätt har man ej kunnat grundläggande en oformåga också för vinnna människor att tänka och tala enkelt och naturligt om bitörande ämne.

Antigen har denna skriande brist blivit åhjälpt genom en *Lärobok för folkskolan: Människokroppens byggnad, förtäringar och vård*, som av seminarielektor *Johan Witzell* utgivits på C. E. Fritzes bokförlag. Förtäringarna har, som han själv säger i föreläret, ej kunnat stå i svar med att utseta skolforplantningen, även om kapitlet ifråga blivit helt kortfattat.

Det är sant att det ej skulle skada om med en något större utförlighet. Förtäringens ledande synpunkt har varit att genom kunskapsmeddelandet grundläggande en rätt insikt i hällans värdande. Man synes mig ha i fyllt sin uppgift på ett utmärkt sätt. Och säkerligen kommer han, vederbörigen uppmuntrad och med just detta mål för ögonen, att i nästa upplaga utöka kapitlet om livets stora under.

A. N.
Johan Witzell, Mänskiskokroppens byggnad, förtäringar och vård. Lärobok för folkskolan. Fritzes bokförlag. Pris 1 kr.

Vi stå till tjänst

BAGERI
H. T. Bageriet
Humle gårds-gat. 23.
Tel. N:o 21 22
BARNEKIPERING
Helles Barnekipering
Sveavägen 108
(näst vänd Söderströms)
Tel. Sv. 72 32
Valsorterat lager.
Egna tillverkningar.

BEGRAVNINGSBYRÅ
A. B. Begravningsbyrån STANDÅRD
Sjuktjänstens Begravningsbyrå och håller därför de lägsta priserna.
4 KORNHAMNSTORG 4
Tel. 40 81, 40 82.
BOKBINDERI
C. J. Pöhlmans Bokbinderi
Janck. C. D. CARLSSON
Specialitet: *Handskrivna böcker för offentlig och privat bibliotek! Honomas priser!*
Sergelgatan 4 — Stockholm
Telefon 96 84. Etablerat 1851.

MÅLARSKOLA
Atelier Modern
Etablerad 1915.
UTLANDSKA METODER.
Porträtt- och Sidenmålning, oljeministry- och gubdelmålning.
Nyströket 44. 0. 78. Dagmar Ström.
Gynna
Tidevarvets
annonser!

SLIPERI
NORRMALMS SLIPERI
Regerings- 22 — Tel. 147 87
Utför slipning av alla slags
Saxar, Knivar, Kirurgiska Instrument etc.
Noggrant arbetat! Honomas priser!
SANGKLÄDER
SXANGKLÄDER
Filtar, Täckor, Madraser, Pläder, prima från 2:25, 1/2, Dun fr. 6: Kr.
Glansull, Tegel, Krollinull m. m.
EMELIE BLOMGREN
Döbelnaglan 46 • Tel. N. 156 60
STOCKHOLM

VETEKATTEN
Bageri och Kafferum
Klara Norra Kyrkogatan 26
(tilltåg Kungälv, näst vänd Carlens Hand)
Telefon: N:o 94 05.
Filtat på Kungsholmen

I dödens väntrum och Nuets dikter. Två roliga böcker.

På ungdomsdiskussionen häromdagen steg Sven Stolpe upp och lovade Hagar Olsson att hjälpa henne med ungdomens uppror. Hon i Finland, han i Sverige — de två stred på samma front. Ja, dessa två författare ha förvisso mycket gemensamt, framförallt en brinnande uppsattning mot det bestående. Båda äro dessutom synnerligen litterärt betonade — de ha båda en övertro, som man annars blott finner i franska estetiker, att det avgörande momentet i samtiden ligger i litteraturen. Däremot finnes en avgjord skillnad i deras litterära produktion. Hagar Olsson är en subtil litteraturkritiker, vars romaner till bli abstrakta och resonerande, Sven Stolpe har ett sprudlande temperament, som gör det svårt för honom att vara en måttfull och objektiv bedömare av litteratur, men däremot predestinerad honom att skriva levande böcker. Detta framgår de stor tydlighet om man jämför Hagar Olssons litteratursäyer »Ny generation» med Sven Stolpes fjolårsbok »Två generationer» samt årets båda romaner av samma författare »Det blåser upp till storm» och »I dödens väntrum».

»I dödens väntrum» är en skildring av en ung mans vistelse på ett högfjällsanstadium i Schweiz. Denne unge man, vilken tydligen är Sven Stolpes alter ego, berättar i jagform sina upplevelser. Hur han kom till sanatoriet fylld av nyfikenhet över denna upplevelse och viss om, att det hela var en episod i hans liv, hur han fångas av feber och dödstankar, inför vilka han gör förvållade försök att ännu fånga något av livets sötna genom desperata överträdelser av sanatorieföreskrifterna, hur han så småningom förändras syn på liv och död och genom beröring med en katolsk präst till sitt luttrad och ödmjuk återvändar till livet. Hela denna skildring är frisk och levande. Även om själva den enformiga sjukdomen tyngs till upprepningar, finner författaren möjligheter att underhålla oss med naturstämningar, människoprofiler som skymta förbi i sanatoriet och dess italienska omgivning. Han begagnar tillfället till en av mycket vanliga och rätt smärftri operation göra ett bruvrummen av skårande smärta och ångest, som inskräper sig i läsarens medvetande. Hans feberfantasier återkallar krigets vända och fasa, hans livshunger tar sig uttryck i skildringar, som vibrera av glödande sinnlighet. Med ett ord, det är färg och liv över boken, i stilistisk glans och temperament står den framför det mesta av julens bokfod och Sven Stolpe har genom denna sin debut med ett slag gjort sig till en romanförfattare, man räknar med för framtiden.

Med dessa ord skulle en vanlig roman vara avfärdad. Men när det gäller Sven Stolpe, för vilken han själv och hans beatnare så på irrumman såsom talesman och ledare för nutidens ungdom, tvings man till noggrannare undersökning av innehållt bakom denna lysande form, bakom denna skålvande livskänsla. Efter det innehåll, nämigen, kan göra honom till en tillgång på andlig kraft för vår tids unga.

Människan, som avskilt allsitt »i dödens väntrum», borde kunna ge ett sådant tillskott. Det får också medges, att författaren gör ett försök därtill. Han förklarar själv ge-

nom sitt alter ego i boken, varför han inte lyckas bätra. Han har växt upp utan kontakt med andligt liv. De morgonbönor i skolan, som framfördes av en cynisk kristendomslärare, har gjort honom rent föntligt stämtd mot kristendomen. Han har aldrig under sitt studentliv träffat en ung kristen eller ens allvarligt sökande människa. För honom är den svenska ungdomen utan alla ideal färdslös. De ha kastat bort »all dålig gammal metafysik och leva för sitt arbete, för sitt nöje och för sin njutning. Sanatoriepatienten i dödens väntrum har aldrig träffat en etiskt tänkande människa. Förhån han räkar den katolske sköten och prästen Walter. Genom sin isolering från människor har han förut tvungen till leva intellektuellt på den inre fronten i sällskap med böcker och tankar, dock alltjämt utan inre ro, jagad av ångestfulla frågor. Nu först får han ro genom samliv och samtal med en ren och luttrad människa. Genom denna ödmjuka beaktelse, att han valt detta självförnekande liv, därför, att han inte orkade med något annat, utan måste stå i kontakt med de andliga makterna för att orka leva, får han också något av denna ödmjukhet och försäkeleanda. Han lämnar sanatoriet utan att strida för sin ålsake Gisele, ty han har lärt sig att man ej genom att tvinga en människa kommer någonsans varken med denna människa eller med sin egen utveckling.

Ja, men detta är ju högst moraliskt och upplytande, säger läsaren. Javisst. Skada bara att dessa etiska slutsatser komma så litet till sin rätt i boken. De ha en torr och teoretisk utformning, som kommer dem att förvinna i den brusande livskänsla, som för övrigt uppflyter boken. Man blir med ett ord ingalunda övertygad om att Sven Stolpe ännu är en andlig kraft att räkna med. Men det allvarliga syftet är lovat. Kanske han kan bli det, om han får tillfälle att lämna sanatorieluftens torra isolering och komma mer i kontakt med liv och verk nere i dalarna. Ty ännu har den rätta andligheten aldrig härrunnit ur resonemang utan ur brottande med verkligheten.

Bland de dikter som utkommo till jul, tilldrog sig Gunnar Beskovs »Nus» en alldeles särskild uppmärksamhet. Denne är en ung naturvetenskapsman, som bl. a. ger sig i kast med den våldiga uppgiften att skildra jordens utveckling och människans uppkomst på vers. Det är Moseböckernas skapelsehistoria i modern version men med bibelhängande av tron på Skaparens makt och personliga vilja till sitt verk. Detta poem pendlar i stämningen mellan det groteska och det sublima, men det bibelhäfer sin storstaga och upphöjda karaktär. Mera rent lyriskt betonade äro de dikter som nämns samt motly från en lapplandslärd. »I Ropenkåtan» är hämtad från detta avsnitt i boken. Nästa avdelning ger i »Domens» ett exempel på hur den »gamla dåliga metafysik» som Sven Stolpe talar om, kan begagnas till poetiska bilder och bäras av ett valdigt patos. Satan talar: — finns i en själ bara den minsta bit, som hör det ondske till, då hör den själan hit. Envar som i livet halt nytta av oss och levat på vår kredit

är skyldig att kända i behövets led med oss för det undas idé. —

I andra dikter är Gunnar Beskovs talesman för den nya generationen och gör obarmhärtigt narr av det gamla korrekta äktenskapet med allvådärtill hörde och avslöjar lika införhållsamt ungdomens tänktest i dessa frågor. »Kamratäktenskap» binder samman dessa synpunkter med det allmänna själslaget efter kriget. Fred och krig sysselsätter mycket Gunnar Beskovs tankar. Själva krigsstämningen låter han dock klokt nog trimbråsa av en, som själv var med, nämligen den unge Richard Aldington, vars dikter i valjford översättning avsluta boken.

Elsa Wilkens.

»En författare i Tyskland konstade nyligen, att den roligaste »Unterhaltungs»-lekturen kom från Sverige. Därnäst från England. Därmed låg den sorten inte alls för lyskarna. Man förvånade sig mycket över att den kalla, stränga Norden överdrö hur det kom sig och det utspann sig en enquire i frågan. En av förklaringsarna var, att de svenska böckerna av detta slag var skrivna utan all pretention. Därigenom att de med en suverän gest avsåger sig alla anspråk på att vara skönlitteratur utan enbart vill verka och vara underhållningsdö, blir de fulländade i sitt slag. Men den gestalten har många — och särskilt tysken — svårt att komma ut med.

De två böckerna »Mitt liv min kofters» av Naïma Wilstrand och »I lögn och ros» av Lili Ziedner kan inrägnas inom denna förklaring. De

är båda roliga att läsa, underhållande i ordets bästa mening. Vi får följa Naïma Wilstrand från det hon var ett litet teaterförelästare på Flemingsgatan och vi får vrida på henne upp till rätt så svärlande höjder. Hon började sin teaterbana hos Lundbergs i en godtemperad på Davidhagensgata, överantvårdades därefter till teaterkonstnären Rant, upplevde på en turné revolutionen i Helsingfors 1906, där hon gjorde sin första operettebåt och slops en takt och ton med honom. Sedan kom turner i landsorten i långa banor med omväxlande av Stockholmssejurer där hon bland annat tillsammans med Gösta Ekman var med i kören på Surcouf. Gösta och hon lutade huvudena mot varandras axlar och avskande svandade stora framtidsplaner, heligt lovande sig att de närmast skulle utspelas första pinnar var mödosamma — men den som företog klättringen hade en himlastomande energi och ett tydligen aldrig sinande gott humör. Aminstone smittas läsaren av det. Det goda humöret är bokens styrka. Men en sak skulle man önska bort från berättarstilen och det är de många anföringslekterna — jag menar nu inte sådana som anger direkt citat uten de som man sätter när man själv inte riktigt vill stå för ett ord eller ett uttryck. Stråk bort dem — Naïma Wilstrand! »Sci fesch» som österrikern säger — stå för den det ocentgenella eller häförförändliga slangord, det ger liv och färg åt stilen.

Bokens utstyrelse är både kvick, rikhaltig och vacker. Det är en god idé att samla alla de otaliga karikatyrer och avgudabilder som Naïma Wilstrand inspirerat till. På ett diskret sätt ger det oss hela tiden en påminnelse om, att det är en berömd person som berättar.

Under det att Naïma Wilstrand utpräpar uttan mask och smink, så använder sig Lili Ziedner av en förkänslad: Cecilia Steffens. Det tycks vara lättare för en skådespelerska att ge sig helt eller åtminstone till ge sig månsigtigt om hon är litet utsig. Lili Ziedners bok kan kanske inte så mycket osviktande gott humör — eller inte så genomgående — men den har det. I hög grad. Det enda som står är illustrationerna som på ett klumpigt sätt, efter att bara ha ytligt sagt sig in i texten, förgräpar sig på läsarens fantasi beklaget mera än illustrationerna allmänhet behöver göra. — Det finns små passus i Cecilia Steffens reflektioner över sin måsterliga. Hon tittar sig i spegeln och försöker att »make the best of its. — »Mje själv säger spegeln att jag har ett mäktigt intressant huvud. För resten den där ansiktsläppen betyder den mig så himmelens mycket? — Först ett litet försök till tröst — kanske det inte är så färligt? Men i samma anddrag inser hon hur det är fatt — och är genast färdig med nästa argument för att inte tappa modet. Hennes glada självförtrödena som inte låter sig nedslås av något är en trevlig känsla för mycket självklämedom. Delvis påminner hon livligt om Falstaff Fakir — eller C. A. Tollén — hennes idrättelighet är välfunna och veridigt skattrethande — med eller mot sin vilja är man road. — Lili Ziedner använder inga anföringslecken. Det vimlar av stolliga ord och uttryck, som ofta i sin tovishet är mycket expressiva. (Någon gång litet sött.) Bland är man frestad att tro att det bakom clowngrinansen att, finns dolda djupsinnigheter — men i nästa ögonblick är man övertygad om att galenskapen är till för dess egen skull. L'art pour l'art. Kan det ske man gör beint för. Kan det ske är det som hon säger att sängen tycks förstärkt den undermening, som ligger dolt. . . .

»Mitt liv min kofters» är rolig att läsa särskilt därför att det är Naïma Wilstrand som skrivit boken, den omges av alla de minnen hon gett en så lög önskar sig observerade av Lili Ziedner. För den som tycker om träns är den rolig även om man som undertecknad, aldrig sett författarinnan själv. Elsa Björkman Goldschmidt.

Två dikter ur Gunnar Beskovs NU.

I Ropenkåtan.

En kall och sen augustinatt
lur Ropen —
Det blev nermörk när jag nådde kåtan
och slick upp eld och kokade mitt kaffe
och sträckte ut mig på det bruna riset
och gled mot sömnen i en livligt domning.

Omkring mig var en värld av ljus och värme.
Det gula skenet dansade på väggen
och riken steg med trotsigt röda gnistar
ur hålet mot ett svart och stjärnigt tücken.
En ändlös, otänd vildmark var omkring mig,
men den var liten mot min ljusa kåta,
mot elden som en mänska lant i natten
och mot den saligheten att så sova.

Jag vaknade. Nu hade elden docknat
fört värmen ännu dröjde kvar därinne
och strömmade från golvet och överväggar
som en gång gränslöst slösad kärlek
i ensam mörker strölar tytt tillbaka.
Omkring mig var ett tückigt, förmöst mörker,
men när jag såg mot taket, såg jag himlen
med våra stjärnor lysa mig till mötes.

De vita stjärnorna var mycket nära.
De tändade i hålets svarra rundel
och deras sken var bredvid mig på marken
och fylld mörkert med sin glada vishning.
Jag sträckte på mig under färskinsfallen
och låg på rygg, och såg mot takets stjärnor.

Det är så gott att sova under stjärnor.
Man ligger på en liden ljället av jorden
och känner hur det växer i sina träd,
ett rotsystem av ljus, som suger näring
ur vintergattensystemen alla världar.

Det var en villa mellan luss och oro,
en spännande, elektriserad vilja
i själva tyngdpunkten av livets kraftfullt.

Jag vaknade på nytt när redan solen
sken i en klargul strimma genom taket.
Och jag kröp hop och frös, ty jag var plågad
av köld och mygg och morgonsömnig dust.
Så kände jag upp eld och skikt upp därren
och stod i gräs och blåbärsar och solsten
och sprang sex steg och drök i svåra böljor

och började i sol den sista dagen
av årets sommar.

Kamratäktenskap.

Det är ett enda som bärgats som slövd ur krigets järnplöjda jord:
en ny och underfull innebörd åt ett tunnallt vardagsord.

K a m r a t. Det är inte blott män mot män, det är mänska mot mänska
först ligger dolt. . . .

och blott mänska mot mänska kön åliskas till slat vår ändlösa kärlekstörst.

Var vår barnsdöm hjurd av jernvärtens frost, en fimbaldar isig och sen —
änna är taften frostigt kall men också mer hög och ren.

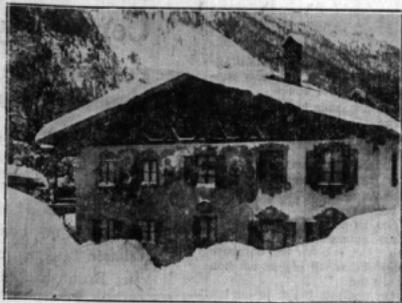
Det gör ingen forsker kändstoski i det torra högländsklimat
på skotsbank eller kontor och fabrik där man söker sin kärlekskamrat.

Kamrat. Det var arbets- och kärlekskamrat och till sist blev det livskamrat,
och med ungdom och kamp samman
har man svårt att riktigt tro på ett stort, förtärande Strindbergshat.

I Oberammergau skidbackar.

I dessa dagar, då så många skidåkare dra till fjälls, har diskussionerna om skidtekniken varit livliga. Än den tekniska trängningen har sitt berättigande när det gäller idrottsmän och deras prestationer erkännes. Men hur är det för me-

De lämpa sig för alla svårighetsgrader och alla slags övningar. Vi började så vackert på den svagaste sluttning med trappskritt och snedskritt och utförsskritt. Kullerbyttorna blev legio. Men vad gjorde det? Det var bara uppträ-

Franz Langs hus.

nige män? Går det inte som många befarat, att man glömmat att man är i fjällen om man i timmar skall trängas i samma backe?

Hur träning under sakkunnig ledning fort ger en känsla av säkerhet även åt det mycket okunnig och mycket vanlig dödlig, och hur behaget av en fjällsvilse därigenom mångfaldigt ökas, kanske i någon mån kan framgå av följande:

Det var i december 1929. Tillsammans med en god vän hade jag företagit en studieresa i Sydtysskland. Inom stoff för dörren och våra vägar skulle jag skiljas. Hon hade sina resplaner klara. Men vart skulle jag själv ta vägen? Jag ville naturligtvis utnyttja julferien på bästa sätt. Då fick jag en adress. Den var till skidåkaren Franz Lang, Oberammergau.

— Oberammergau! Det namnet hade en särskild klang och väckte så många minnen till liv. Jag såg den lilla byn därre vid det korsryddade Kofelbergets fot. Jag såg de myllrande miniekoskorrorna, som trängdes mellan de vita husen med de gamla bibliska målningarna. Och först och främst — jag hörde och såg det underbara passionsspel, som det förutnams mig att beövas sommaren 1922.

Den gången hade jag tänkt: Hit måste jag komma en gång till. Här skulle jag vilja vara i lugn och ro, se något av folket och trakten. Och det skulle fört oss ske en sommar. Oberammergau en vinter — nej, så långt hade jag aldrig tänkt!

Ätt de goda byborna, när de inte voro passionsspelare, snidade kvasar och ägnade sig åt vanliga borgerliga yrken, det visste jag ju. Men så så särskilt vinterbotande yrke som skidårens hade jag inte föreställt mig där. Och att Oberammergau, utom då de stora passionsspelens förläggare, egentligen har sin blomstringstid på vintern — det visste jag inte alls.

Nå, jag skulle ju utnyttja julferien. Vad var då naturligare än att låta skidåkning hos en skidåkare? Jag måste bekänna, att mina förfäringar inte voro så stora. Jag hade en gång lågt ett par skidor — men det hade varit skrämt att ge bort dem! De hade mest haft lust att hålla sig sakta och varligt till låsta landsvagnar. Kom det en den allra minsta lilla backe, så kände de så obehagligt fort åfärdigen, att den som satt fötterna i dem fann skrämt att hoppa ur dem och låta dem åka själva, till nästa släta bit kom. Några framsteg gjordes inte, och så tänkte jag: »Det här är ingenting för mig!»

Nå fattade jag emellertid ett raskt beslut, köpte en skidträkt i München, och så bar det i väg. Dagen därpå provade Franz Lang själv med kärnaren ut skidor och pjoxor. Och på julfestens början det!

Det var med trakten och bävan jag spände till bindelsna på mina skidor. Hur skulle jag nu klara mig, om det blev en backe! Men jag behövde inte ångslas. Franz Lang är inte för Oberammergaus skidåktigaste skidåkare. Och den nu så omdebatterade skidtekniken gav han i väl avpassade övningar.

Skidårens deltagare voro till en början några barn, en del inte så värt främjade ungdomar och så jag. Först fingo vi långa och ofta stavarna rätt, och så bar det av ett errängen. Oberammergaus omgivning är idelbacka för skidkurer.

ISLANDS UNGA KONST.

(Forts. från sid. 1.)

något tungomål. Det kan blott förnimmas, kännas, tillägnas. Bilder äro till just för att uttrycka det, som inte kan givas i ord, det individuella, karaktäristiska, stämningen, som tyckes vara så flyktig och som dock griper och berör oss djupare än det, som kan tagas på. Ett äkta konstverk är som en flödande källa, den kan inte bli avstörd, hur flitigt man än tar ordens öskar i bruk.

Den isländska konsten är nordens yngsta. Den existerade knappast för en människolids sedan. Anledningen härtill får sökas i rent yttre förhållanden, inte i bristande kultur och skönhetsglädje, som Islands bebyggare tvärtom i överväldigande grad lagt i dagen i saga och sång, i bonadernas färgskala, i guldsmedsarbete och träsnideri och många andra yttringar av en känsla, som hur djupa rötter i islänningararnas historia och alltjämt lever i deras dagliga liv och gärning.

Den första gång isländska konstnärer vågade tråda fram var vid en utställning på Charlottenborg i Kö-

penhamn 1927. Där exponerade de omkring hundra olika bilder, alla utförda på de sista tio eller tjugio åren. I sin stora mottagning Island i somras gav de hela världen — vid Alltingets tusenårsjubileum — inget i fästorianingarna även representativa konstutställningar. De voro utomordentligt intressanta. De flesta av de unga konstnärerna, den äldsta av dem är något över femtio år, ha genomgått de mest skiftande levnadsöden innan de kommit in i sin nuvarande verksamhet.

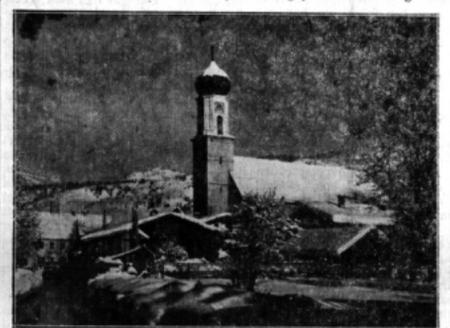
En del ha hela sin barndom och ungdom levat i något fiskläge, där endast någon gång om året ett främmande fartyg lade till, andra som jordbrukare inne i landet, andra åter äro köpmansöfar, som tidigt ute i Europa insåpit hela den moderna konstmatosfären. Härav kommer att den isländska konsten kan visa prova på de nyaste »ismerna», även den intima naturalismen och, ehuru i egentlig mening alldeles traditionslös, är den starkt byggt betonad. Många av de tvärför framgångar i Reykjavik i somras drojde inför, äro nationalövers över sagnaras mest älskade gestalt, Gunnar från Lindarände. Tingvallaplatsen med Lagberget, dess underbart storslagna natur som raring Island mest vördade minnen, var även ett ofta upprepat ämne för pensel och radernål.

»Vad Tingvalva betyder för oss», sade en isländsk allmogekvinna i den ståtliga guldbroderade dräkten under en skinnbränd drottninglik sammetsmätel, »det kan nog aldrig en främling få en fullständig uppfattning av. Men jag vill berättat, att då vi barn vid mors hand genom Allmannagja gingo in på Tingvallaslätten förbi Lagberget, då gingo vi högtidligt tysta, så som då man bröder in i en kyrka. Och min lille bror blev tillagd att gåva mössan i hand.» — De orden bäva i all sin enkelhet i en glimt en klar belysning åt vad begreppet »Thingvallars» betydelse för oss i den enskildes liv som i folkets historia. Och nu har det med kärlek fått uttryck i deras konst.

Bland de isländska målarna uppmärksammas främst *Asgrimur Jonsson*, *Jon Stefansson*, *Johannes S. Kjarval* samt *Kristin Jonsdottir* och *Juliana Sveinsdottir*. Den sistnämnda är född på de fantastiskt sköna, men enligt dystra Vestmannaöarna och kring hennes barndom rådde det annu helt medeltid. Den enda bebodda ön kan man gå över på en timme, och en gång om vintern kunde man få uppleva det äventyret att ett skepp kom in från den stora öde atlantiska oceanen. Fadern snickrade när han inte hjälpte familjen med klippfisketorkning och för att foa sin lilla dotter skar han »de vid-vidrigaste Fugle och andre Dyr af Fiskeben eller lavede smukke »Esker, og alt hvad han prøvede paa, plejede at lykkes». Som 15-årig kom

kände! Vi äkte sammanlagt i 5 timmar. Men sen vilde vi luv!

Juladagsmorgonen uppvaknande var inte fullt så ljufvilt Försiktigt försökte jag röra på mig till i taget för att kän-

na efter på hur många ställen jag var avstagen. Jag åldrig mer skulle kunna stå på mina ben, var jag nästan säker på. — Den snälla fru Lang kom upp med morgonkaffet. Hon tillade medlösats på det slagne hjältan. »Ich glaube, dass ich nimmer mehr aufsteigen kann», kom det med svag stämma. Ett klingande skräkt blev svart. Aldrig har jag hört något mera tacksamt ta vara på alla de »grodor», som komma från en okunnig utfattningens mun. »Ah, Sie meinen Sie können nimmer mehr aufsteigen!» — aldrig mer! — Men skulle det verkligen gå en hel dag, som jag inte fick stå på

man för i väg utifrån. I början var man alltid dit skidorna ville. Och kom det något i vägen, var det bäst att kasta sig ned, innan det blev en katastrof. Hur skulle man komma dit man själv ville? Hur skulle man kunna bromsa eller tvärvända? Hur blev man med ett ord beredd över sina skidor? Ja, där var det återigen tekniken det hängde på! Och där var Franz Lang oerövlig.

Det blev att i timmar träna si samma backes. Det var snölopar och stämsvängar och stämstämningar. Stämsvängarna voro A och O. Där kom massor av äldre kursledare, varav åttskilliga åkt skidor allsen barndomen. Men stämsvängarna! De fingo liras om! Allt tätare och tätare sattes kvistarna i snön, där vi skulle vagnas. Allt svårare lades de korta träningsbanorna.

Till sist blev fjärderna längre och sträckte sig allt högre. Hur underbart var det inte att stå däruppe, kanske i strålände sol, och andas in den rena, klara luften och så djupt under sig se den lilla byn, som låg där hopkastad kring sin kyrka med den iöfvermåga kupolen!

När vi sen i sicksack tagit oss ned till mjukare sluttningar, så bar det av utifrån med Lang själv i tåten. Då fick man vila på skidorna. Då gick det i ett enda glid ända ned i dalen. Kan det finnas något härligare!

Vilken idealisk lärare var inte Franz Lang, den framstående skidåkaren, den äldre bergslätaren, den skicklige tränaren och den från tre passionsspel kände »botfärdige rövrens!» Vilket tålmod hade han inte! Hur förstod han inte att uppmuntra! Hur lätt gick det inte att knoga på efter ett »gutt» och en gillande blick ur hans goda ögon!

FÅTÖLJER

I tyg efter Ederet eget val. Många olika modeller. Står på de stolar i skinn.

»ENGELSKA FÅTÖLJEN» HAMNGATAN 34, 1 tr. • STOCKHOLM. Tel. 122 95

Juliana i skola i Reykjavik. Läraren såg hennes anlag för teckning och hjälpte henne in på Konstakademien i Köpenhamn, trots att hon inte hade hört något om konst eller ens sett ett konstverk. De första akademiska åren voro svåra och vanskliga, hon saknade vad hon bäst behövde, en förstående vägledning. Men rörande tacksamhet minnes hon ännu en liten uppmanande puff, som professor Viggo Johansen gav henne: »De skulde gaa mer paa Museet og se paa Billeder. Se — det är det, De trænger til.»

Juliana Sveinsdottir är nu en av de få isländska konstnärer som finnes representerad på Konstmusset i Köpenhamn. Även i Danmark en anlad porträttmålare, ehuru hemlandets natur, dess öde vidder med lavablock och slocknade vulkaner är vad hon helst återger.

Kristin Jonsdottir målar åter och åter sitt bondehus uppe på Nordlandet och det dagliga livet ute och inne. Det är en betagande charm över dessa hennes »fortællinger». Genom färger och belysning blir det något glatt och festligt även över den enklaste teckning av vardagens arbete. Hennes »Konerne, der vasker i de rygende Kilder vid Reykjavik» torde vara en av de mest klada bilder från Island, på vykort har den gått jorden runt och finnes i varje trafikprospekt och resehandbok.

Skulptören-målaren Einar Jonsson fanns inte med på de nysst nämnda utställningarna. Han residerar i enast majestät i det museum hans stolta och tacksamma Island bygger för hans konstverk, vilka han också alla skänkt till sin fädernestad. Där har han även sin ateljé och högst upp sitt sällsynt fridfullt och vackert inredd rum, med öppna altaner åt alla väderstreck. Byggnaden ligger på en av Reykjaviks högsta punkter. Bortom staden sträcka sig oändliga lavavallar med jökelfjällen långt i fjärran. Att andra sidan svallar här högt och långt dröjde glänser Snefellsjökulls evigt snöblöjda hjässa. Bakom den sjunker solen i all sin glans. Ingen konstnär i världen torde ha inför sina ögon en sådan naturs skönhet, glidande och stulernen, men, solbelyst, glidande i färgprakt som ett festskådespel.

Einar Jonsson är en fantasirik, egendomlig individualitet, som går sina egna vägar. Vill man söka hans andliga äro vorde man lika väl kunna finna dem bland de gamla assyriska, som de egyptiska eller grekiska konstnärerna. Dock — fast han inte direkt är påverkad av de emga forntida skaldernas diktning — är

Vilket?

Naturligtvis **AMAFLO**

Champoneringspulver

som mörkt hår i paket à 35 Öre.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- & SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

här fränskäpet inte blott andligt, utan och av samma blod. De besjunga isländska pionjärerna ta alla i Einar Jonsson funnit sin fränställa. America har Leif Eriksson och Torfinn Karlsefin. På en kulle vid Reykjavik hann stfr Ingolf Arnarson, den förste landsmannen, med sköld och vapen, frotsigt spejande över land och vatten. Jon Sigurdson, den mynige folkledaren, det moderna Islands stora nationalgeograf, har även han föregåtts av sin sentida ättling.

Men det är icke i liknanne uppgifter hans konstnärskap får sin rätta utlösning. Hans måsterverk, sblott fantasiers såsom han själv uttrycker det, är hans egen poetiska, filosofiska eller av mystik fyllda uttryck för naturen och människolivet, i alla dess sälsamt skiftande faser.

Ett konstverk som hans landsmän i hög grad älska är bilden av deras stora psalmdikare på 1600-talet, Hallgrímur Pjeturson, vorden sitt folks andliga ledare genom århundraden. Hans öde blev att spelatiska lämna allena och dö i ödemarker. Idén att fränställa honom har Einar Jonsson löst på så sätt, att man ser två Hallgrímur i samma monumentalgräv — såväl ensam i trasor på sitt sjuklager och som passionsspsalmdiktaren med harpa och kruscifix i spetsen för sitt folk, som i allt tättare skaror sluter upp i hans följe. En lika egenartad som imponerande komposition.

Vid tusenårsfesten utfrände alltingspresidenten Ageirson, att minneshögtiden frädes med verklig glädje i en tid, som för Islands utveckling på olika områden, inre och yttre, politiska och ekonomiska, ger rika löften. Till dessa områden kan man lägga även konstens. Ty där visar sig Island äga krafter och inspiration, i såikt med den eld och de heta källorna, som i dess lysta och enliga natur påtråligt och oaväntat springa i dagen och stiga högt mot himlen.

Wen Hagen

SKANSEN
är i år
stället dit man går

Berättelsen började i förra numret. Vi befintas äs alltså i ingenjörsvillan i det norrländska gruvsbältet och händelserna ha utspeltas kring den broderade duken — fästsmögån — som blev stulen på lådet och kom igen som vinsten på ett amerikanskt lotteri, och så försvann igen tillis dragningen hade skett. Den unga frun i huset har just berättat för herrn i huset historien om den helige Anastasius, som blev bestulen på sin dyrbaraste bok och till den som sedan hembjöf honom hans bok men pengur lämnade uppgift att den var många gånger mera värd än det pris som begärts. Och den unga frun fortsätter:

— När du säger det, låter det så oberört man. Men det var så. Här kom en trollpacka med duken för att sätta lotter på amerikanskt lotteri. »Vad tror du den är värds?» sade hon. Och då fölg det i mig att svara som Anastasius.

Mannen lutade sig tillbaka i stolen och såg på den underliga kvinnan han gift sig med. Han ville grälla på henne, men kunde icke.

— Allt kunde jag väntat av dig men inte detta, sade han. Som du grät, när jag mötte dig på station, och du berättade att en ljuv stucket av med din duk, under det du åt middag i restaurangvagnen för att stärka dig efter sista stygnen! Och nu slapper du den från dig som ingenting!

— Inte som ingenting, sade Agnes. Jag älskar den duken. Jag tänkte inte alla på att du skulle bry dig så mycket om det. För resten kan jag inte förklara det. Jag kan heller icke förklara hur lycklig jag var efter det.

Mannen hade rest sig och sprungit ut ur matsalen, det var som han inte hört de sista orden. Hon hoppades det åtminstone. Strax därpå kom han igen med en bok under armen. Han kallades, föll på knä och hälsade Agnes med pannan mot jorden.

— Förlåt mig, vördade fader, din gudhet är oemotståndlig, och här åter är jag till dig det förlorade, sade han.

Agnes satt där rörd om kinderna, hon förstod att hon skulle skratta, men han var inte alldeles så lustig som vanligt, tyckte hon.

Han drog emellertid boken på henne, och då hon ville lägga den från sig, tvang han henne att öppna den. Innanför pärmen lågo 6 hela hundrakoncedlar.

— Du har tur, Agnes, sade han. Mot all förmodan har jag i dag fått ut stöldförsäkringen till dukens fulla värde. Och då gör det mindre, att du är en komplett tulle. I annat fall nöcker du ha lätt på och hämta att jag blivit verkligt om på dig. Vet du vad, tillade han, då han märkte att lärarna voro nära, vet du vad, vi ska dricka ett glas vin för att fira oss.

SKANSEN FÖRENINGENS

medlemmar erhålla årskort till Nordiska museet och Skansen, rätt att lösa årskort för hustru och barn för 3 kr. pr person, Skansenföreningens Årsbok. Skansens Nyheter hela året, rabatter i ett hundratal affärer m. m.

NYA medlemmar få desutom SKANSENBOKEN gratis

Anmäl Er i dag.

Tel. 713 10.

Postgiron 511 50.

En Legend

av Elin Wägner.

det underbara sammanträffandet. Sådant händer mera sällan, så vi har råd till att dra upp en flaska var gång.

Utän någon vidare entusiasm reste sig Agnes för att ta fram glaset. Hennes hjärta som en stund kändes så ljus och lätt, var åter tungt och mörkt. Han tyckte det var en god affär att ha fått ut försäkringssumman för hennes otidliga gåsmastrerprov! Alltså, en kärleksgåva, ännu honon, en som aldrig kunde göras en, därför att förlovningsinspirationen aldrig kunde komma igång. Den bytte han mer än gärna ut mot 600 kronor. Med dem säkra var han inte om längre, och han tänkte inte på att man inte kan ta emot stöldförsäkring för något som man i en dräkting minut skänkt bort som gåva till en trollpacka.

Stackars! Herman! Det är inte gott för en äkta man att hålla tungan rätt i mun. Han fick inte vara ord för att hon skänkt bort hans present och inte glad för att han fått ut försäkringen. När han kom in, märkte han att hon ryckt bort i ett odömtigt övstätt från honom och kunde inte hitta varför.

Hon gick bort till sitt skrivbord och lade in pengarna.

— Nå, sade han, vad tänker du nu ge mig i julklapp i stället för duken?

— Jag har förverkat rätten till försäkringen, sade hon. Men du ska inte bli utan julklapp i alla fall, Herman.

Hon satte sig på karmen av hans stol och tog hans huvud intill sig med en smekning. »Förlåt att vi har så olika begrepp om bederlighet», sade denna smekning. Det var också enda sättet varpå något sådant kunde sägas under första året av ett äktenskap.

Men nu spåle han sig stel inför denna vänlighet.

— Du är mer romantisk än jag nånsin annat, sade han, balanserande på en gräns mellan skämt och allvar. Lyd ett råd från mig och lägg bort det förökta vara som helgonen. Du ska inte sträcka dig efter handlingslingar som ligger över din moraliska nivå. I grund och botten har du inte alls den upphjödhet över tingen eller den gudhet som gör att du med verkligt stål kan handla som vännen Anastasius. Dessutom lever du i en annan tid och ett annat klimat. Man ska inte vara så expansiv upp till vindnordpolen.

— Det är fel, Herman, det är just mörkert här och ensambeten som tvingar en att krypa upp sig med att vara ädelmodigt intill varvet.

— Om så vore, så går det ändå inte för dig, som är ett litet frimtroner, full av syndor och begär och önskan och obehag. Ta ut först med allt det där, min flicka...

Agnes väknade nästa morgon till en järngrå, grym och bittert kall dag. Hon väknade vid att den pliktrogna mannen skyfflade på kol i värmeugnen nere i källaren, och stungen när samvetsamt fölg hon upp ur sången. Hela historien om duken och den heliga Anastasius föreföll henne just nu förödmjukande och omöjlig. I går kväll hade hon bara knipit ihop läpparna vid Hermans lilla predikan, och tänkt, att det var nog bäst göra som fattades henne än bara solskens, kärlek och förståelse. Men hans ord måste ha verkat under natten, ty hon var nu villig att hedja att han hade rätt. Hennes hjärta var icke så fritt från bitterhet och högfärd, att hon kunde bestå sig att upprida efter så höga förebilder eller sträcka sig efter så ljuva sensationer. Hon erinrade sig att hon vid samtalet med gumman hela tiden följt två linjer. Den ena var det vanvetiga ädelmodets linje, den andra trevade sig försiktigt mot må-

let att fölla gumman. »Var ska dragningen bli? När? Vad heter sonstrutur? Var bor hon?»

— Herman, sade hon, så fort han kom upp. Du var rätt, jag bar mig tillräckligt. Men är, som du mycket riktigt sa, så som en sten och inte genomskinnig som kristall.

— Vill du jag ska gå till polisen och föröka sålsta tust gumman? frågade han betänat.

— Nej, låt mig göra det själv. Jag tror inte gumman själv visste om sändena. Och hon var fem barnlös hon sig. Först vill jag se om hon håller sitt ord.

Du uppläste henne ju om att duklappen värd 600 kronor? Och ändå tror du att hon kommer med den? Det kallar du att nykrä till!

Mannen var ovanligt strö i dag på morgonen och talade ovanligt högt. Men det undergick henne inte, att han svettigt från att tala om försäkringssumman. Där gav han utan vidare efter. Det gav henne ett slags moraliskt övertag.

— Du ska se, att jag kan nog vara bestämd, sade hon. Hall det behövs. Men jag tror att jag vinner duken.

Livet får låra dig sitt sunnförut, om inte jag kan det, sade mannen.

Hon höll sig mycket stilla, när hon hörde honom sätta nyckeln i på ytterdörren. Hon som skulle vinna. För var slagen på alla punkter nu. Hon var första hade inte gumman kommit med hennes duk. För det skulle hon inte spåk underlikligt att till polisen och annala saken. Här skulle hon förklara detta? Inte som velositet visshet eller ständaktighet. Det var ju bara så att hon hade gått och sökt och psyssat med allt hem till julens firande. Det hade varit henne så motjudande att sätta lön i den ömlikga gamla stackaren med hennes barnbarn. Om hon också inte hade barnbarn, eller sonstru, så var hon i alla fall fattig och eländig nog.

Jag väntar lite till och lite till, hon komma in, så hade Agnes försvaret sin försunnehet. Och plögtigt var mannen hemma, en hel timme tidigare än vanligt.

Men även han var mycket stilla därute i hallen. Till slut tittade hon försiktigt ut. Där stod han med påsmössan uppskjuten i pannan och vecklade upp ett paket, först tidning, så silkesapper. Hans ansikte hade den underbaraste bländning av allvar, beundran och förargelse på en gång. Det kunde knappast bero på att bustruns måsterverk överväldigade honom, när han nu såg det för första gången. Orsaken måste vara en annan. På vad sätt hade duken kommit till rätta?

— Har du varit hos polisen?
— Nej, låt så förfärat, att jag höll upp handen för att lugna henne.

— Nej, nej! Bli inte så hättlig!
— Har du då då fått fatt i den?

Han drojde ett ögonblick med svaret. Sanningen ville inte rätt gärna över hans läppar.

— Jag fann paketet på tröskeln, nu när jag kom hem, sade han. — Hur gavs till ett rop av jubel: triumf! triumf! I nästa ögonblick grät hon med hans rockuppslag: är du inte glad Herman, är du inte gränslöst lycklig? Det är jag. Nu jag aldrig bli ledsen mer!

Över hennes huvud såg han ut över rummet, genom väggarna ut i mörkret, ut i världen, som hon icke kände, de, men han. Och ändå hade hon fått rätt, på ett sätt som händer en gång på hundra. Han undnade henne det så gärna, det var bara den oägenheten att nu väntade henne 99 misslyckanden, innan hon gav sig.

Hur skall jag efter detta kunna hålla dig någonstunda. I styr?

Han sade det med ett komiskt tonfall, som hon förstod att han menade allvar.

Kom ihåg

F. K. R:s Centralstyrelsemöte

Lördagen den 10 jan.
kl. 2,30 e. m. Lokal:
Triedwaldsgränd 2⁰.

Söndagen den 11 jan.
kl. 10,30 f. m. Lokal:
Källaren Pelicans fest-
vän., Brunnbacken 4.

Jag spelar schack med min man.

Schack är ett förtämligt spel, i schack är det inte slumpen, utan skarpismlen, som trumfurer. Som alla spel inverkar schack skönligt på den mänskliga karaktären. Elit är bättre sagt avslöjar den på ett betänligt sätt.

Se bara, hur segrens njuter sin seger: den godmodige med ett visst välförtämligt deltagande i den andres öde, den skadedelade med öppen genombet, den skälför förest efter noggrann prövning om hans seger varit måstaktisk.

Intressant är det också att iakttaga, hur den besegrade här sitt neddrag. Hela känslökänslan kan man följa — från resigender beundran till obehärlig hämndlystnad, som går ut över oskyldiga människor. Inett mänskligt blod förtödd!

Jag spelar detta spel, min man har fört mig att spela det. Han har fört mig upp till skönförelses dunkel till den strategiska matematikens klara höjder. Och vad har bärnt?

I livet ha vi gjort hämsynsfullhet till vårt ärtösnare, men under schackpartiet trigvra vi oss omedvetet från alla hämnings. Vi spela inte stints utan ängnager. Vi göra bakaluga angrepp och försöka att med ett inkastat ord försilla motståndaren. Vi visa gärna strax före mattdraget älskvärdt leende den underdeliga, att han skulle kunna tillägga sig en eller annan betydelselös pjäs.

Och segern njutes hämsynfullt. Härta ord falla, och den besegrade slungar brädet med kung och bönder till golvet.

Här rasar den oberämråkliga Strindbergskampen på liv och död. Och efter kampen — ännu står i huvudet — småle vi.

Män, spela schack med edra fruar!
Daisy Müller-Hall.

— Du är dubbel så lång som jag och stark som en kallockningsmäsk, sade hon uppmuntrande. Hon ville vara generös nu. Det fanns icke några gränser för hennes ädelmod.

— Det är lär allt fört överdrivet, sade han. Men även on jag kunde böja kallt fört, vad hjälper det mot en kvinna som kan få tjvarnas hjärtan att smälta som mjöl i en maskugn?

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid
10-12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.

Konorsrit kl. 10-12 t. m., 1-4
e. m. Postgiron 1544.

PRENUMERATIONS-PRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 6rs.

ANNONS-PRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1931
Zetterlind & Thelander Boktryckeri A.-B.